

magazín pro zdravý životní styl, www.vimcojim.cz

[O výživě](#) 20. 11. 2023 | Doc. Ing. Jiří Brát, CSc.

Co je nového v oblasti zjednodušeného značení výživových charakteristik potravin

URL článku: magazin/clanky/o-vyzive/Co-je-noveho-v-oblasti-zjednoduseneho-znaceni-vyzivovych-charakteristik-potravin__s10010x20689.html

Přestože na základě legislativy dlouhodobě platí (až na malé výjimky) povinnost uvádět výživové údaje na obalech potravin, spotřebitel tomuto způsobu značení ne zcela rozumí a neví, jak s touto informací naložit při výběru potravin. Alternativní a zjednodušující systémy značení potravin mezi něž mimo jiné patří i v České republice používané logo „Vím, co jím“ byly představeny v

člátku na našem webu zhruba před rokem. Co se od té doby událo?

Ambice Evropské unie

Evropská unie měla na přelomu roku 2022/2023 ambice navrhnout jednotný systém zjednodušeného značení výživových charakteristik potravin na přední straně obalu – **front of pack (nutrition) labelling (FOPNL/FOLP)**.

Horkým kandidátem na harmonizované značení v rámci celé Evropské unie byl **system Nutri-Score**, který je dobrovolně používán v některých zemích EU. Potraviny jsou podle tohoto systému zařazeny do 5 kategorií A až E významově podtržené barevnou škálou od zelené po červenou.

Nicméně v systému značení Nutri-Score je spousta **nesrovnalostí a pochybení**, na něž mimo jiné upozornila i odborná komise zřízená při České platformě pro potraviny. Nedostatky systému byly podrobněji popsány ve zprávě, která je k dispozici na webu v české a anglické verzi (viz zdroje informací pod článkem).

Evropa je rozpolcena

Kritika systému Nutri-score zaznívala i z jiných zemí Evropské unie. EU v důsledku toho zůstala rozpolcena. Na jedné straně bylo možno zaznamenat silné lobbování ze strany některých zemí, kde je toto značení používáno a přehlíženy problémy, které systém přináší. Na druhé straně byl systém Nutri-

Score se stejnou razancí odmítán ze strany jiných zemí EU i vědeckých autorit s odůvodněním, že **nelze do praxe zavést systém obsahující řadu nesmyslných a výživovým doporučením neodpovídajících hodnocení některých druhů potravin.**

Evropská komise nakonec konečné rozhodnutí týkajícího se zavedení jednotného systému značení FOPL odsunula na 2. čtvrtletí 2023, ani to se však z hlediska časového plánu nenaplnilo. Systém zpochybňuje i Evropský parlament, který dokonce vznesl obavy, že současný návrh Nutri-Score je v rozporu s článkem 7 nařízení (EU) č. 1169/2011 zabývajícím se uváděním

nezavádějících informací o potravinách. Zdá se, že systém FOPL je v současnosti v rámci EU u ledu a Evropská unie se bude touto problematikou pravděpodobně zabývat až po volbách do Evropského parlamentu a ustanovení nových orgánů Evropské komise.

Alternativní systém od Choices International

[V předcházejícím článku na našem webu](#) byla zmínka o odkazu na sdělení publikovaném v časopise Nutrients. V tomto článku byla představena myšlenka vzniku **alternativního systému hodnocení výživových charakteristik potravin**. Rozdělení potravin do 5 kategorií i barevná škála zůstaly zachovány. Místo algoritmu počítajícího kladné a záporné body jsou pro jednotlivé skupiny potravin stanovena pětistupňová kritéria. V systému je zahrnuto mnohem více skupin potravin. Tento přístup se zdá být flexibilnější a při správné definici kritérií v podstatě vylučuje nesrovnalosti, ke kterým dochází v současném systému Nutri-Score, podle něhož jsou například houskový knedlík nebo hranolky zařazeny mezi nejzdravější potraviny.

Alternativní systém FOPL si klade vyšší ambice

Revoluční je i myšlenka propojovat používání kategorizace potravin z pohledu výživových charakteristik do **systému školního stravování a prodeje**

potravin ve školních automatech, což v České republice upravuje tzv. pamlsková vyhláška, která vznikala poněkud komplikovaným systémem a obsahuje také některé nedostatky (např. vysoký limit pro obsah soli v obložených chlebech).

- Potraviny z kategorií C až E by měly být ze škol z principu vyloučeny.
- Reklama cílená na děti by neměla být umožněna u potravin v kategoriích D a E.
- Podobně by nemělo být povoleno obohacování potravin v kategoriích C až E o vitaminy a minerální látky, stejně jako by bylo povoleno používat výživová a zdravotní tvrzení u potravin z kategorie A a B.

Zavedení výživových profilů potravin používajících výživová a zdravotní tvrzení byl mimo jiné i záměr nařízení (ES) č. 1924/2006 v původní schválené verzi. Aplikovat tento asi systémově správný požadavek se nepodařilo naplnit z různých důvodů lobbingu.

Za úvahu rovněž stojí vazba na možnost dodatečně zdanit potraviny v kategoriích D a E, stejně jako dotacemi podpořit jen potraviny v kategoriích A a B. Případný návrat či nové zavedení výše uvedených návrhů do legislativního

Atribut	Kategorie potravin				
	A	B	C	D	E
pozitivní FOLP	pozitivní logo				
negativní FOLP					negativní logo
vodítko pro reformulace	% v kategorii	% v kategorii	% v kategorii	% v kategorii	% v kategorii
dotované potraviny	možnost	možnost			
dodatečné zdanění				možnost	možnost
reklama cílená na děti				nelze	nelze
potraviny ve školách			nelze	nelze	nelze
školní stravování	min. %	min. %		nelze	nelze
obohacování potravin	možnost	možnost	nelze	nelze	nelze
výživová a zdravotní tvrzení	možnost	možnost	nelze	nelze	nelze

procesu ve spojitosti se zjednodušeným způsobem značení potravin určitě stojí za zvážení.

Tento obrázek v přehledu ukazuje na potenciál propojení kategorizace potravin s výše diskutovanými opatřeními.

Obrázek rovněž ukazuje na vazbu se systémy založenými na pozitivním (např. logo Víím, co jím) či negativním logu a umožňuje možnost nastavovat cíle pro reformulace potravin formou procent v jednotlivých kategoriích. Systém Nutri-Score je ve světle výše uvedených návrhů jen chudý příbuzný. Vzhledem k systémovým chybám v Nutri-Score by podobné ambice ani nemohly být naplněny.

Kudy dál?

Výše uvedené myšlenky jsou určitě zajímavé a stojí za to se jimi podrobněji zabývat v rámci vědecké diskuse. Je však třeba se oprostít od lobbingu některých firem, které násilně protlačují zavádění systému Nutri-Score.

System kritérií není dogma. Vzhledem k tomu, že se v případě jakéhokoliv parametru jedná čistě jen o číslo nezahrnuté do nějakého jednotného algoritmu výpočtu, tak změny kritérií jsou pro každý stupeň A až E relativně jednoduché. Pokud se s podporou vědecky podložených argumentů ukáže, že by nějaká skupina potravin vyžadovala určité dílčí změny kritérií, nic tomu nebrání. Nakonec **vědecký výbor společnosti Choices International již připravuje pro rok 2024 novou revizi celého systému kritérií**. Společnost Vím, co jím a piju přispěla do tohoto procesu podnětem týkajícím se obsahu transmastných kyselin v tucích, který byl vědeckým výborem Choices International předběžně akceptován.

Zdroj obrázků v textu: Shutterstock.com

Zdroje informací:

http://reformulace.cz/images/A4_CZ_Nutriscore.pdf

<https://www.esmmagazine.com/packaging-design/eu-postpones-decision-on-common>

-nutrition-label-until-2023-225642

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/P-9-2023-000783_EN.html

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34960059/>

[čtení etiket](#) [informace na obalu](#) [logo na potravinách](#) [logo Víím, co jím](#) [nákup potravin](#) [nutri score](#) [nutriční hodnocení potravin](#) [tabulka výživových hodnot](#)
[výživová hodnota](#)

Copyright © 2023

Vím, co jím a piju, o.p.s., www.vimcojim.cz